

Öxarfjörður í sókn Tilraunaverkefnið BbII

Ársskýrsla 2025

Einar Ingi Einarsson verkefnisstjóri

Útgáfudagur 4. maí 2026

Efnisyfirlit

Inngangur	2
Verkefnisstjóri og verkefnisstjórn.....	3
Meginmarkmið og starfsmarkmið byggðarlags	4
Styrkhafar Frumkvæðissjóðs Öxarfjarðar í sókn II 2025.....	5
Fundir.....	8
Hugleiðingar verkefnisstjóra í lok árs 2025.....	9

Mynd 1. Sólarlag að vori í Núpasveit.
Mynd: Kristján Þ. Halldórsson

Inngangur

Hér á eftir verður dregin saman framvinda tilraunaverkefnisins Brothættar byggðir II í Öxarfjarðarhéraði árið 2025. Öxarfjarðarhérað hóf þátttöku í Brothættum byggðum árið 2016. Vel sótt íbúabíng var haldið í janúar 2016 og hlaut verkefnið nafnið „Öxarfjörður í sókn“. Verkefnisstjórnin hóf þó að funda töluvert á undan, eða haustið 2015. Verkefninu lauk formlega árið 2020 þegar Byggðastofnun dró sig í hlé.

Núverandi verkefni, „Öxarfjörður í sókn II“, er framhald af upprunalega verkefninu „Öxarfjörður í sókn“ (2016–2020). Samningur um ÖÍS II var undirritaður í upphafi árs 2025 milli Byggðastofnunar, Norðurlþings og SSNE og nær verkefnistíminn til loka árs 2027.

Meginmarkmið Öxarfjarðar í sókn eru eftirfarandi:

- Framandi áfangastaður
- Framsækni í matvælaframleiðslu
- Uppbyggilegt samfélag
- Öflugir innviðir

Þessi meginmarkmið eru orðin 12 ára gömul og því var tekin umræða í verkefnisstjórn hvort tilefni væri til að breyta þeim. Hugmynd þess efnis var einnig rædd á íbúafundum sem haldnir voru í Lundi í Öxarfirði og Hnitbjörgum á Raufarhöfn dagana 15. og 16. maí 2025 en hvorki verkefnisstjórn né íbúar höfðu sterka skoðun á því. Þess vegna var tekin ákvörðun um að gera ekki breytingar að svo stöddu þar sem þessi markmið virðast enn eiga hljómgrunn í samfélaginu.

Markmið og tilgangur verkefnis í Brothættum byggðum

Markmiðið með Brothættum byggðum er að sporna við viðvarandi fólksfækkun í smærri byggðarlögum landsins. Verkefnið er unnið með því að fá fram skoðanir íbúanna sjálfra á framtíðarmöguleikum heimabyggðarinnar og leita lausna á þeirra forsendum í samvinnu við ríkisvaldið, landshlutasamtök, atvinnuþróunarfélag, viðkomandi sveitarfélag, brottflutta íbúa og aðra.

Undirmerkið verkefnisins eru þessi:

- Að auka viðnámsþrótt brothættra byggðarlaga gegn hnignun svo sem fólksfækkun, skekktri aldersdreifingu og áföllum í atvinnulífi.
- Að virkja frumkvæði og samtakamátt íbúa og auka vitund þeirra um eigin þátt í þróun samfélagsins.
- Að gefa íbúum kost á að taka þátt í forgangsroðun málefna.

- Að stilla saman strengi ríkis, sveitarfélags, opinberra stofnana, atvinnulífs og íbúa í ákvörðunum sem varða viðkomandi byggðarlag.
- Að nýta verkefnið til að vekja athygli á viðfangsefnum sem eiga við í fleiru en einu byggðarlagi og leita lausna á þeim í samstarfi við stjórnvöld og aðra hagsmunaaðila.

Öll þessi markmið eru höfð til hliðsjónar í tilraunaverkefninu ÖÍSII en tilraunaverkefnið eru að því leyti frábrugðin grunnverkefnunum að Byggðastofnun fjármagnar ekki starf verkefnisstjóra í tilraunaverkefninu. Það leiðir til þess að ekki er mögulegt að gera ráð fyrir jafn miklu samtali og samráði við íbúa í tilraunaverkefnunum eins og í grunnverkefninu. Á hinn bóginn er verkefnið leitt af Einari Inga Einarssyni, starfsmanni Norðurþings á Kópaskeri og þannig hafa íbúar góðan aðgang og möguleika á að koma skoðunum sínum á framfæri í verkefninu. Megináherslan í tilraunaverkefninu er á að veita frumkvæðisstyrki til að taka upp þráðinn þar sem frá var horfið í grunnverkefninu að styðja við framtakssemi og frumkvæði íbúa.

Verkefnisstjóri og verkefnisstjórn

Atvinnu- og samfélagsfulltrúar voru starfandi hjá Norðurþingi/SSNE í ársbyrjun 2025 og hafa verið frá því að eiginlegum verkefnum Brothættra byggða lauk. Það lá því vel við að fá þá starfsmenn til að sinna verkefnum þessa tilraunaverkefnis, strax í upphafi lögðu þessir starfsmenn ríka áherslu á að vinna saman að verkefnunum ÖÍSII og ROF II.

ÖÍS II er sameiginlegt verkefni Byggðastofnunar, Norðurþings og SSNE. Fyrir bæði ÖÍS II og ROFII starfar sameiginleg verkefnisstjórn. Verkefnisstjóri í Öxarfjarðarhéraði er Einar Ingi Einarsson en á Raufarhöfn er verkefnisstjóri Nanna Steina Höskuldsdóttir.

Verkefnisstjórn 2025–2027

Guðmundur Baldvin Guðmundsson (formaður, Norðurþing)

Olga Friðriksdóttir (fulltrúi íbúa, Raufarhöfn)

Ólafur Gísli Agnarsson (fulltrúi íbúa, Raufarhöfn)

Charlotta V. Englund (fulltrúi íbúa, Öxarfjarðarhérað)

Thomas Helmig (fulltrúi íbúa, Öxarfjarðarhérað)

Hildur Halldórsdóttir (fulltrúi SSNE)

Helga Harðardóttir (fulltrúi Byggðastofnunar)

Kristján Þ. Halldórsson (fulltrúi Byggðastofnunar)

Meginmarkmið og starfsmarkmið byggðarlags

Verkefnið byggir sem fyrr segir á framtíðarsýn og meginmarkmiðum sem sett voru fyrir verkefnið Öxarfjörður í sókn. Markmiðin voru á sínum tíma skilgreind í verkefnisáætlun sem sjá má [hér](#). Framtíðarsýn og meginmarkmiðunum er ætlað að vísa veginn í verkefninu og mælanleg starfsmarkmið eru skilgreind til að varða veginn nánar.

Þrátt fyrir að nokkuð sé um liðið er verkefnisáætlunin leiðarjós í tilraunaverkefninu þar sem markmið og framtíðarsýn íbúa kemur fram. Verkefnisáætlun getur tekið breytingum að höfðu samráði við íbúa.

Yfirlit yfir styrkt verkefni

Opnað var fyrir umsóknir í Frumkvæðissjóð Öxarfjarðar í sókn II þann 7. apríl 2025 og var umsóknarfrestur til 5. maí 2025. Úthlutunarhátíð var haldin á Sólstöðuhátíð á Kópaskeri þann 21. júní.

Frumkvæðissjóður – Úthlutun 2025

Til ráðstöfunar voru 13.750.000 kr. Alls bárust átta umsóknir að fjárhæð 16.985.500 kr. Styrkveitingar fóru til fjölbreyttra verkefna sem styðja framtíðarsýn ÖIS II.

Viðmiðunarþættir við mat á umsóknum voru:

- Að verkefnið falli vel að skilaboðum íbúapings og stefnumótun verkefnisins
- Að útkoma nýtist sem flestum íbúum í Öxarfjarðarhéraði
- Að verkefnið trufli ekki samkeppni á þjónustusóknarsvæði
- Að verkefnið leiði til atvinnusköpunar, helst á heilsársgrundvelli
- Að verkefnið sé líklegt til árangurs og þekking og/eða reynsla sé til staðar
- Að markaðslegar og/eða rekstrarlegar forsendur séu trúverðugar
- Að áhrifa gæti fyrst og fremst í samfélaginu í Öxarfjarðarhéraði
- Að verkefnið hvetji til samstarfs og samstöðu
- Að styrkveiting hafi mikil áhrif á framgang verkefnis

Styrkhafar Frumkvæðissjóðs Öxarfjarðar í sókn II 2025

ÖÍS-2025-01 - GAMLA SLÁTURHÚSIÐ - ENDURNÝJUN - Staða verkefnis: Lokið Umsækjandi: Jón Kristján Ólason - Upphæð styrks: 1.600.000 kr.

Verkefnið snéri að lagfæringum og viðhaldi á og við elsta hús Kópaskers og tengja lóðina við Bakkaböðin og Mela. Aðalmarkmiðið var að bjarga menningarverðmætum frá eyðileggingu, að koma þeim í það horf að húsið, sagan um húsið og umhverfi þess, verði að aðdráttarafli fyrir þorpið og svæðið. Þannig verði það að stolti samfélagsins og efli sjálfsmynd staðarins. Verkefnið var samtvinnuð við ferðabjónustuna og fyrirtækjareksturinn sem fram fer á lóðinni við Bakkagötu 3, Bakkaböðin og gistiheimilið Mela, en á henni er elsta íbúðarhús Kópaskers sem gengið hefur í endurnýjun lífdaga.

Mynd 2: Gamla sláturhúsið á Kópaskeri fyrir breytingar, á meðan á þeim stóð og lokaniðurstaða.
Myndir: Jón Kristján Ólason

ÖÍS-2025-02 - FLYGILVINIR FARA Á KOSTUM Á AFMÆLISÁRI

Staða verkefnis: Lokið

Umsækjandi: Flygilvinir – tónlistarfélag við Öxarfjörð

Upphæð styrks: 300.000 kr.

Markmið verkefnisins "Flygilvinir fara á kostum á afmælisári" var að standa fyrir tveimur viðburðum og fá framúrskarandi tónlistarfólk til að miðla íbúum Öxarfjarðarhéraðs af list sinni. Íbúarnir öðluðust þannig innsýn í brot af þeim töfraheimi tónlistar sem stendur íbúum höfuðborgarsvæðis og stærstu þéttbýliskjarnanna til boða og þykir sjálfsagður hlutur.

ÖÍS-2025-03 - SÓLSTÖÐUHÁTÍÐ - Staða verkefnis: Lokið

Umsækjandi: Framfarafélag Öxarfjarðarhrepps - Upphæð styrks: 870.000 kr.

Hin árlega Sólstöðuhátíð á Kópaskeri fór fram helgina 20.-22. júní 2025. Með stuðningi Brothættra byggða og verkefnisins "Öxarfjörður í Sókn II" hélt tónlistarmaðurinn, Stebbi Jak, tvenna tónleika á hátíðinni. Á hátíðinni sjálfri voru margir aðrir skemmtilegir viðburðir.

Mynd 3: Stebbi Jak með tónleika á Sólstöðuhátíð, fyrir utan skólahúsið á Kópaskeri.

Mynd: Einar Ingi Einarsson

ÖÍS-2025-04 - VINNUSTOFUR Í KLIFSHAGA - Staða verkefnis: Í vinnslu

Umsækjandi: Klifshagi ehf - Upphæð styrks: 3.165.000 kr.

Markmið verkefnisins er að koma upp aðstöðu/vinnustofu innan Öxarfjarðarhéraðs sem staðsett verður að Klifshaga 1. Aðstaðan verður opin öllum til frekari vinnslu á ull, handverki sem og vinnslu á öðrum hliðarafurðum sauðfjárræktar. Þá verður einnig lögð áhersla á fræðslustarf og varðveislu menningararfs (vinnsluáferðir, námskeið, sýningar o.fl.).

ÖÍS-2025-05- ÓLD SKÚL – LISTASKÓLI Í KELDUHVERFI

Staða verkefnis: Lokið

Umsækjandi: Lókal leiklistarhátíð - Upphæð styrks: 3.142.000 kr.

Markmið verkefnisins „ÓLD SKÚL – listaskóli í Kelduhverfi“ er að leggja frumdrög að og þróa listamannadvöl (residency) og námskeiðahald tengdu listum, sögu og náttúru, í samvinnu og samstarfi við hagsmunaaðila á svæðinu. Starfsemin mun laða að fólk innanlands og erlendis frá og nýtast íbúum Öxarfjarðar til framtíðar, ekki síst börnum og unglingum. Gert er ráð fyrir að þróun verkefnisins vari í þrjú ár. Á þeim tíma verður hugmyndin reynd – með áherslu á barna- og unglingastarf – hún vikkuð út og komið á samstarfi við erlend tengslanet, lista- og menntastofnanir. Stefnt er að því að undir lok tímabilsins hafi orðið til spennandi módel sem dregur að innlent og erlent listafólk og stendur traustum fótum fjárhags- og skipulagslega.

Mynd 4: Gamla fundarhúsið í Kelduhverfi (Vogar) – Fyrir klæðningu, á meðan á henni stóð og lokaniðurstaða.
Myndir: Bjarni Jónsson

ÖÍS-2025-06 - EXTENDED MARKETING - Staða verkefnis: Lokið
Umsækjandi: Hultin ehf. - Upphæð styrks: 700.000 kr.

Markmið verkefnisins "Extended Marketing" var að samræma, efla og þróa markaðssetningu og sér í lagi þjónustu fyrirtækisins, Hultin ehf. En það sérhæfir sig í alls kyns timburlausnum t.d. fyrir pallasmíði. Fyrirtækið veitir staðbundna þjónustu á Norður- og Austurlandi og kemur reglulega með svokallaðar „popup“ verslanir í byggðakjörnum á svæðinu þar sem engar byggingarvöruverslanir eru til staðar.

ÖÍS-2025-07 - LÍKAMSRÆKT Á KÓPASKERI - Staða verkefnis: Lokið
Umsækjandi: Framfarafélag Öxarfjarðar - Upphæð styrks: 1.905.000 kr.

Markmið verkefnisins var að auka lýðheilsu, vellíðan og samfélagslega samveru íbúa og auka öryggi við heilsurækt. Til þess þurfti að endurbæta og gera aðgengilega fjölbreytta líkamsræktaraðstöðu á Kópaskeri sem er í verulegu niðurníðsluástandi og uppfyllir hvorki öryggiskröfur né þarfir nútímalegrar heilsueflingar. Til að hægt sé að bjóða upp á heilbrigða, aðgengilega og örugga aðstöðu fyrir alla íbúa þurfti að ráðast í heildstæða hreinsun, endurbætur og endurnýjun á búnaði. Heilsueflandi samfélag og vellíðan fyrir alla.

Mynd 5: Mikilvægt að hreyfa sig.
Mynd: Fengin af netinu.

ÖÍS-2025-08 - GRÖS – GRÓÐURHÚS - Staða verkefnis: Í vinnslu
Umsækjandi: Fógeti ehf. - Upphæð styrks: 2.068.000 kr.

Sveitahótelíð Skúlagarður ætlar að leggja áherslu á stofn staðarheitisins: matjurtar-garður. Til stendur að rækta kál, kryddjurtir og jarðaber í köldu gróðurhúsi. Á lóðinni mun rísa svonefnt Bambahús, úr stálgrind og einangruðu plasti, í samstarfi við samnefndan íslenskan framleiðanda.

Sumarið 2026 stendur til að opna grænmetisveitingastaðinn Grös þar sem uppskeran stæði öllum til boða í formi ljúffengra grænmetisréttanna.

Fundir

Verkefnisstjórn hélt fjóra formlega fundi á árinu og fóru þeir allir fram í gegnum fjarfundarbúnað. Sá fyrsti fór fram þann 18. mars. Á þeim fundi kynnti verkefnisstjórnin sig og farið var yfir tilraunaverkefnið, viðhorfskannanir meðal íbúa og samráð. Að auki var farið yfir úthlutunarferlið og tímalína ákveðin. Súpufundir með íbúum voru ákveðin (sjá nánar hér að neðan). Annar fundur verkefnisstjórnarinnar fór fram þann 30. apríl þar sem rætt var um súpufundina sem almenn ánægja var með. Eins var skipað í undirbúningshópa þeirra sem myndu sjá um að lesa yfir umsóknirnar og koma með tillögur að styrkjum. Farið var yfir fyrirkomulagið varðandi skjalavistun og hvar gögnin verði geymd. Rætt var um íbúakannanir og tímasetning á úthlutunarfundi ákveðin.

Undirbúningsfundirnir voru tveir talsins en á þeim fundum hittust verkefnisstjórar hvors svæðis ásamt undirbúningsnefndum sem skipaðar höfðu verið áður. Þessir fundir fóru fram 15. og 16. maí og var Raufarhöfn á undan. Um var að ræða tvo hópa, annar fyrir Raufarhöfn & framtíðin II (ROF II) og hinn fyrir Öxarfjörð í sókn II (ÖÍS II) og var þessum hópum ætlað að fara yfir allar umsóknir á sínu svæði og koma með tillögur að styrkjum til verkefnisstjórnar. Verkefnisstjórar hvors svæðis tóku svo saman þessar tillögur og settu í greinargerð sem send var verkefnisstjórn fyrir úthlutunarfund sem fram fór þann 11. júní.

Tveir íbúafundir voru haldnir, einn fyrir hvort svæði og fóru þeir fram í Lundi í Öxarfirði og Hnitbjörgum á Raufarhöfn. Þetta voru svokallaðir súpufundir þar sem verkefnisstjórar kynntu Frumkvæðissjóðinn og allt í kringum umsóknarferlið. Umræður fylgdu í kjölfarið og samfara þeim gæddi fólk sér á súpu.

Síðasti fundur ársins fór fram þann 15. september en á þeim fundi var farið stuttlega yfir öll verkefni sem fengu styrk og hver staða þeirra væri á þessum tímapunkti.

Rætt var um hvenær byrja ætti að auglýsa fyrir næstu úthlutun og var sammælt um að byrja strax í janúar. Ákveðið var að fara fyrir Byggðarráð með kynningu á verkefnunum til að auka umfjöllun um Brothættar byggðir II.

Hugleiðingar verkefnisstjóra í lok árs 2025

Tilraunaverkefnið *Öxarfjörður í sókn II* hefur á árinu 2025 staðfest að verkefnið er bæði þarft og áhrifaríkt. Verkefnið hefur verið mjög sýnilegt í samfélaginu og ljóst er að það kveikir áhuga, eflir samtal og byggir upp traust og samvinnu milli íbúa, frumkvöðla, sveitarfélags og annarra samstarfsaðila. Árangur fyrstu úthlutunar úr Frumkvæðissjóði sýnir að þegar rými er skapað fyrir frumkvæði og hugmyndir, bregðast íbúar við með metnaði og framkvæmdavilja.

Helstu styrkleikar og áhrif verkefnisins á árinu eru m.a.:

- Verkefnið hefur skapað virkan vettvang fyrir samtal, hugmyndavinnu og samstöðu í samfélaginu.
- Frumkvæðissjóðurinn hefur reynst öflugur hvati fyrir ný verkefni og sýnt fram á fjölbreytni hugmynda og möguleika til atvinnusköpunar og samfélagsefingar.
- Sýnilegur aukinn áhugi íbúa á öðrum sjóðum.
- Sýnileiki verkefnisins hefur aukið traust íbúa til þróunarstarfs og styrkt tengsl milli íbúa og stofnana.
- Samstarf ÖÍS II og ROF II hefur aukið þekkingarmiðlun milli svæða og styrkt faglega nálgun verkefnisstjórnar.

Á sama tíma hefur reynslan einnig sýnt að verkefnið er krefjandi. Tilraunaverkefnið bætist ofan á önnur verkefni sem atvinnu- og samfélagsfulltrúar sinna og kallar á mikla nærveru, eftirfylgni, samskipti og stuðning við umsækjendur og íbúa.

Verkefnisstjóri telur allt benda til þess að verkefnið myndi njóta enn meiri slagkrafts ef mögulegt væri að ráða inn starfsmann í afmarkað stöðugildi sem gæti stutt við framkvæmd verkefnisins, utanumhald, eftirfylgni og samfélagstengingu. Slíkur stuðningur myndi létta undir með verkefnisstjórum og samfélagsfulltrúum og tryggja að sá kraftur og áhugi sem verkefnið kveikir fái að njóta sín til fulls. Þannig gætu atvinnu- og samfélagsfulltrúar verið innan handar, veitt stuðning og slíkt en ekki séð um eiginlega framkvæmd.

Eins og áður sagði vinna verkefnisstjórar ÖÍS II og ROF II náið saman og skipta með sér verkefnum, það er mat verkefnisstjóra að ef slík samvinna væri ekki til staðar gæti verkefnið ekki gengið upp á þessum forsendum.

Þrátt fyrir þessar áskoranir er skýr vilji til staðar til að halda verkefninu áfram. Verkefnið hefur sannað gildi sitt sem mikilvægt tæki til samfélagsþróunar í Öxarfjarðarhéraði og sýnt að þörfin fyrir áframhaldandi stuðning við frumkvæði og samvinnu íbúa er mikil. Áskoranirnar undirstrika jafnframt mikilvægi þess að slík verkefni séu studd með nægilegum mannafla og skýrri umgjörð til að tryggja sjálfbærni og árangur til lengri tíma.

Einar Ingi Einarsson, verkefnisstjóri